

Urk blijft unieke ervaring

Eerst was het een experiment, maar het bleek al gauw een grote publiekstrekker in het Zuiderzeemuseum. De *Levende Geschiedenis Urk 1905* is een presentatievorm die door geen enkel ander Nederlands museum wordt geëvenaard.

Twee jaar is er geëxperimenteerd met de *Levende Geschiedenis*. Het rapport van de projectgroep *Haalbaarheid Role-Playing* stelde een paar jaar geleden voor om de pre-

role-playing op één locatie: Urk. Hieraan lagen twee redenen ten grondslag. Over Urk was voldoende historisch en betrouwbaar bronnenmateriaal voor handen om een

formatieplaatsen gedurende zeven maanden. Deze formule is uiteindelijk helemaal overboord gegooid, ook in de opzet betreffende Urk.

Om de kosten zo beperkt mogelijk te houden, vormen vrijwilligers nu het fundament van *Levende Geschiedenis Urk 1905*.

Geld

De essentie van het rollenspel is het verschaffen van historische kennis en inzicht op meerdere niveau's door de interactie van de bezoeker met de role-player en met de collectie. De spelers worden daarbij professioneel geschoold door een spelbegeleider. Als tegenprestatie vergoedt het museum de noodzakelijke reiskosten en ontvangen de spelers een dagelijkse onkostenvergoeding.

Het project wordt gedragen door 20 vrijwilligers. Dat betekent dat er in een seizoen f 70.000,- wordt gespendeerd aan reis- en onkostenvergoeding. Een bijna gelijkwaardig bedrag gaat naar de spelbegeleiding, tel daar de kosten voor het eten (dat de Urkers in de huisjes bereiden) bij op, dan komen we op een totaaloverzicht van f 160.000,- op jaarbasis en dit zijn nog maar de minimale voorwaarden.

Score

Na twee jaar ervaring mag het Zuiderzeemuseum wel aannemen dat de *Levende Geschiedenis Urk 1905* goed aangeslagen is bij het publiek. Onderstaande tabel komt uit het laatste Strabo-Bezoekersonderzoek.

Dat het hoogseizoen minder hoog scoort komt waarschijnlijk, omdat in de maanden juli en augustus vaak niet alle vijf de personages

sentatie op drie locaties in het buitenmuseum te laten plaatsvinden: Urk, Barradeel en Monnickendam. Inmiddels mogen we gerust stellen dat de makers van het rapport niet helemaal gelijk hebben gekregen.

Het Zuiderzeemuseum koos bij aanvang van het experiment voor

geïntegreerd verhaal te geven over het dagelijks leven op dit eiland anno 1905. Veel geld spenderen aan wetenschappelijk onderzoek was zodoende niet meer nodig. En bij een presentatie op drie verschillende locaties zouden minimaal dertien personages nodig zijn, hetgeen neerkomt op eenzelfde aantal

De spelers kijken rond op hun toekomstige werkplek. Helemaal links: spelbegeleider Wim Kerkhoven en museummedewerker Joop van Keulen. Rechts van het midden: één van de Rieketts.

Vraag:	Roleplaying Urkers leuk (?) in %			
	Voor- seizoen	Hoog- seizoen	Na - seizoen	Totaal
Ja	84,9	75,0	86,2	81,0
Ten dele	13,3	23,3	10,7	17,2
Nee	0,5	1,8	3,1	1,7
Niet gezien	12,2	13,3	8,4	12,2

Uit: Strabo-onderzoek 1991, Tabel 5.5 blz. 18.

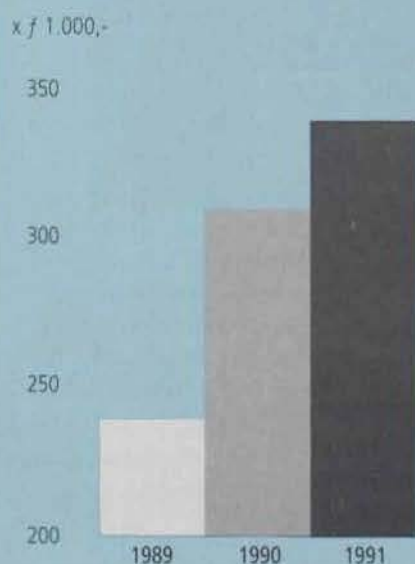
aanwezig zijn in verband met vakantie.

Mede door invoering van role-playing is het bezoekersaantal de afgelopen jaren gestegen.

Bij de selectie van spelers is het opvallend dat mensen zonder enige toneelervaring vaak het gemakkelijkst te kneden zijn voor hun rol, zij spelen in grote lijnen zeer natuurgetrouw.

De ingrediënten voor een volmaakte role-player zijn: een ruime historische belangstelling, goede contactuele eigenschappen, educatie en de bereidheid om Urker woorden

Bezoekersaantallen in 1989, 1990, 1991

spelenderwijs aan te leren. Niet mis als je dat allemaal bij elkaar optelt. Als handbagage krijgt een speler een documentatieboek en twee

handboeken met voor het spel ruim 230 bladzijden noodzakelijk leesvoer.

Na ieder seizoen blijft een harde kern van 75% van de vrijwilligers beschikbaar voor een volgend jaar.

Twee Urkers, Riekelt en Jannetje, bij hun huisje in gesprek met een bezoeker aan het Zuiderzeemuseum.

Andere musea

In navolging van het Zuiderzeemuseum beginnen nu ook het Scheepvaartmuseum in Amsterdam en het Openluchtmuseum in Arnhem met verschillende vormen van Levende Geschiedenis.

Het Scheepvaartmuseum heeft inmiddels vrijwilligers geworven voor het VOC schip te Amsterdam, zij moeten een combinatie vormen van publieksmedewerker en role-player. De speler heeft in dit verband wel een informerende taak naar het publiek wat betreft het wel en wee van een 17de eeuwse vaartocht naar Indië. De role-

player geeft de nodige informatie in de derde persoon en mag ook tussen neus en lippen door, het publiek naar de toiletten wijzen (om maar even een triviaal voorbeeld te noemen). Het Scheepvaartmuseum kiest dus duidelijk voor een minder strakke en meer afstandelijke vorm dan die het Zuiderzeemuseum laat zien.

Een totaal andere variant wordt binnenkort geïntroduceerd in het Openluchtmuseum in Arnhem. In dit museum worden publieksmedewerkers omgeschoold tot boeiende verhalenvertellers, ook hier weer in de derde persoon.

Het rollenspel in 1e persoons-vorm zoals uitgebeeld in het Zuiderzeemuseum blijft ook het komend seizoen uniek in Nederland. Het ziet er niet naar uit dat de *Levende Geschiedenis Urk 1905* in de toekomst uitgebreid zal worden met meerdere personages, wel zullen de spelers voorzien worden van meer maritieme en historische bagage, opdat zij zich spelenderwijs steeds meer thuis voelen in hun tijd en dat is Urk 1905.

D. de Beus.

De auteur is sectorhoofd Museum-diensten bij het Zuiderzeemuseum

vervolg van voorpagina
cadeaus een aparte expositie te wijden. Het zou immers uniek zijn om al deze pronkstukken, verspreid over een groot deel van ons land,

Erik Walsmit installeert op zaal de dijkbewakingslantaarn.

nu eens bij elkaar te zien en in een catalogus te beschrijven. Zo gezegd, zo gedaan. Met gevolg dat tegelijkertijd met *Strijd tegen het Water* een tijdelijke tentoonstelling is voorbereid: Pronk der Waterschappen. Deze expositie blijft drie maanden in het Zuiderzeemuseum.

Voor *Strijd tegen het Water* werd uit het hele land materiaal verzameld: van door paalworm aangevreten palen uit Zeeland tot dijkwerkersgereedschap uit Lauwersoog. Het bleek wel eens moeilijk om een object (semi)permanent te lenen, wat noodzakelijk is, want het gaat tenslotte om een blijvende opstelling. Maar dit probleem is handig ondervangen met een diapresentatie.

Vormgeversbureau Van Raalte uit Den Haag, destijds ook de inrichter van de Walvisvaarttentoonstelling, werd ingeschakeld. De educator van de sector Museumproducties maakte een bijpassend

educatief project. Voor de tekstborden maakten de museummedewerkers dankbaar gebruik van de teksten uit het jaarboek. Terwijl de bouwvakkers nog op de zalen werkten, was het tijd voor de sector Marketing & PR om de officiële opening voor te bereiden. Een ideale datum voor die opening zou 28 mei 1992 zijn. Dan is het op de kop af 60 jaar geleden, dat het sluitgat in de Afsluitdijk werd gedicht; een ware mijlpaal in Nederlands' strijd tegen het water. Maar op de 28ste is het ook Hemelvaartsdag. Daarom is voor de 23ste gekozen. Met de vaste tentoonstelling *Strijd tegen het Water*, waarin zowel de strijd tegen de zee, als het in toom houden van het binnenwater wordt belicht, geeft het Zuiderzeemuseum een waardevol beeld van een uniek stuk vaderlandse geschiedenis. Nog niet eerder werd op zo grote schaal in een vaste opstelling aandacht hieraan besteed. (WvR)